

AZ ENSZ EMBERI JOGI BIZOTTSÁGÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA A MAGYAR ORSZÁGJELENTÉSRŐL

1. A Bizottság a 2002. március 22-én tartott 1993. és 1994. ülésnapján megvizsgálta Magyarország negyedik időszaki jelentését (CCPR/C/HUN/200/4), és a 2002. április 2-án tartott 2005. ülésnapján (hetvennegyedik ülés) az alábbiakban ismertetett észrevételeket fogadta el.

A. BEVEZETŐ

2. A Bizottság üdvözli a részes állam negyedik időszaki jelentését, valamint a magyar delegációval folytatott építő jellegű beszélgetést. Nagyra értékeli a delegáció által a jelentésben található információhoz kiegészítésként nyújtott további részleteket és statisztikai adatokat. Megjegyzi, hogy hasznos lenne, ha a jövőben maga a jelentés is tartalmazná ezt a tájékoztatást – ez lehetővé tenné, hogy a Bizottság vizsgálata megfontoltabbá váljon.

B. POZITÍV MEGFONTOLÁSOK

3. A Bizottság elismerését fejezi ki a részes államnak a joghatósága alá tartozó demokratikus intézményrendszer megerősítése terén elért fejlődésért. Üdvözli azokat a jogszabályalkotási intézkedéseket és egyéb lépéseket, amelyek az előző jelentés benyújtása óta az emberi jogokat tiszteletben tartó rendszer kialakítása és megszilárdítása érdekében történtek. A Bizottság különösen elismeri a kisebbségek védelmét biztosító rendszer és a kisebbségi választási képviselő kialakítását.

4. A Bizottság nagyra értékeli az Alkotmánybíróság közreműködését a nemzeti jogszabályok és az egyezségokmány alapján vállalt kötelezettségek összeütkezésének feloldásában.

5. A Bizottság tudomásul veszi: a részes állam szavatolja, hogy a terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos intézkedések során tiszteletben tartják majd az egyezségokmány által nyújtott biztosítékokat.

C. FŐBB AGGODALMAK ÉS AJÁNLÁSOK

6. Bár az egyezségokmány a magyar jogrendszer részévé vált és közvetlenül alkalmazható a magyar bíróságok előtt, a gyakorlatban nem érvényesül az egyezségok-

mányban biztosított valamennyi jog. A Bizottságot ugyancsak aggodalommal tölti el, hogy az egyezségokmány 26. cikkében foglaltak ellenére nem létezik átfogó diszkrimináció-ellenes szabályozás Magyarországon.

A Bizottság felkéri a részes államot, hogy tegyen lépéseket az átfogó diszkrimináció-ellenes szabályozás megalkotására (26. cikk).

7. A Bizottságot aggodalommal tölti el a roma kisebbség helyzete, amely a magyar kormány által tett különböző lépések ellenére továbbra is hátrányosnak mondható az egyezségokmány által szabályozott szinten valamennyi területen. A Bizottság különösen nyugtalanítóan találja a romák diszkriminációját a munkaügy, a lakhatás, az oktatás, a szociális ellátás és a közéletben való részvétel vonatkozásában. A Bizottság szintén aggasztónak látja a romák börtönbeli felülreprezentáltságát, a fogva tartott romák bántalmazásáról szóló beszámolókat és a szegregált cigány iskolák létét.

A magyar kormánynak erősítenie kell a roma kisebbség helyzetének javítására szolgáló intézményrendszert. A további jogalkotási lépéseken túl ajánlatos volna a hatósági személyek – különösen a rendőrök – képzése, és a közvéleménynek a romákkal kapcsolatos attitűdjét megváltoztatni hivatott kampány megindítása is. Véget kell vetni annak a gyakorlatnak, amelynek eredményeként a roma gyerekek jelentős része speciális tantervű iskolákba vagy kisegítő osztályokba kerül, és előnyben kell részesíteni azokat az intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik, hogy a roma diákok részesüljenek a rendes iskolai oktatás és a rendes osztályokban való tanulás előnyeiből (26. és 27. cikk).

8. A Bizottság sajnálattal veszi tudomásul, hogy az új büntetőeljárási törvény értelmében továbbra is lehetséges a 12 óra időtartamú előállítás. A Bizottság szintén aggodalmát fejezi ki az őrizet időtartama (72 óra) és azon nehézségek miatt, amelyeket az őrizetbe vett személyek tapasztalnak, ha értesíteni kívánják családjukat vagy kapcsolatba akarnak lépni egy ügyvéddel (különösen, ha az őrizetbe vett személy nem engedheti meg magának megbízott védő igénybevételét). A Bizottság különösen nyugtalanítóan találja, hogy az előzetes letartóztatás rendőrségi objektumokban is végrehajtható, mivel ez megnöveli a kényszerkiszolgáltatás és a bántalmazás veszélyét. A Bizottság sajnálattal veszi tudomásul azt is, hogy az új büntetőeljárási törvény három évben szabja meg az előzetes letartóztatás leghosszabb időtartamát.

A magyar kormánynak meg kell fontolnia a fenti rendelkezések kiemelését az új büntetőeljárási törvényből, különös tekintettel azon szabályokra, amelyek lehetővé teszik a rendőrségi objektumban való, 48 órát meghaladó fogva tartást. A magyar kormánynak összhangba kell hoznia jogszabályait és végrehajtásuk gyakorlatát az egyezségokmány 9. cikkével. A magyar kormánynak fel kell hívnia a bírói testület figyelmét a rendőrségi objektumokban elkövetett bántalmazás veszélyére, és megfelelő lépéseket kell tennie annak érdekében, hogy a fogva tartottak értesíthessék családjukat és megfelelő jogi segítséget kaphassanak (7., 9. és 14. cikk).

9. A Bizottságot aggasztja a nők alacsony részvételi aránya a politikai életben és szegregációja a munka piacán, valamint az, hogy mind a kormányzati, mind pedig a magánszférában kevés nő dolgozik magas szintű vezetőként.

A magyar kormánynak pozitív lépéseket kell tennie annak érdekében, hogy az egyezségokmányban megfogalmazott kötelezettségét teljesítve biztosítsa a nők egyenlő részvételét a magán- és a közszférában egyaránt.

10. A Bizottságot aggodalommal töltik el a nők elleni erőszakról – többek között a nemi erőszakról és a szexuális zaklatásról – szóló beszámolók.

A magyar kormánynak hatékonyabb lépéseket kell tennie az élet több területét átfogó emberi jogi kultúra elterjesztése és a nők elleni erőszak visszaszorítása érdekében. Ebben a vonatkozásban az emberi jogi oktatás és képzés alapvető fontosságú a társadalom minden rétege számára. A magyar kormánynak lépéseket kell tennie annak érdekében, hogy a nők hajlandók legyenek jelenteni a családon belüli erőszakot a hatóságoknak és hogy a rendőrök nagyobb érzékenységgel kezeljék a nemi erőszakra vonatkozó bejelentéseket, valamint az erőszak következtében az áldozatok esetében előforduló lelki megrázkódást. A magyar kormánynak meg kellene fontolnia, hogy további jogszabályok elfogadásával lépjen fel a családon belüli erőszak ellen, ideértve például az eltiltás intézményének bevezetését, amely megvédi a nőket az erőszakos férfi családtagok zaklatásától. Ezen túlmenően otthonok létrehozásával és más módon kellene a kormánynak támogatást nyújtania a családon belüli erőszak áldozatai számára (3., 7. és 9. cikk).

11. A Bizottságot aggodalommal tölti el a szüléssel összefüggő halálozás magas aránya Magyarországon, illetve az a tény, hogy a részes állam nem nyújt elegendő támogatást a családtervezéshez hatékony fogamzásgátló eszközök hozzáférhetővé tétele révén.

A Bizottság felhívja a kormányt, hogy tegyen további lépéseket a nők élete és egészsége védelme érdekében, többek között hatékonyabb családtervezési és fogamzásgátlási eszközök hozzáférhetővé tétele révén (6. cikk).

12. A Bizottságot aggodalommal tölti el a rendvédelmi szervek által elkövetett bántalmazással kapcsolatos feljelentések magas, az ilyen ügyekben lefolytatott nyomozások alacsony, és az elmarasztaló ítéletek még alacsonyabb száma.

A magyar kormánynak lépéseket kell tennie, hogy a bántalmazás visszaszorítása érdekében képzésben részesítse a rendvédelmi állomány tagjait és a bírákat. Biztosítania kell továbbá azt is, hogy az ilyen ügyekben lefolytatott nyomozás alapos legyen, és amennyiben szükséges, megfelelő vádemelésre kerüljön sor. Létre kell hozni egy a rendvédelmi szervek túlkapasáival kapcsolatos panaszok kivizsgálására szolgáló független szervet is (7. cikk).

13. A Bizottságot aggasztja, hogy a fogva tartásra szolgáló új objektumok építése ellenére továbbra is túlzóúfolttság uralkodik a magyarországi büntetés-végrehajtási intézetekben.

A magyar kormánynak csökkentenie kellene a fogva tartás elrendelését lehetővé tevő jogszabályi okok körét, szorgalmaznia kellene az alternatív büntetési és intézkedési formák alkalmazását, és folytatnia kellene a büntetés-végrehajtási intézményrendszer szükség szerinti bővítését (10. cikk).

14. A Bizottság aggodalommal figyeli az egyes vallási csoportok nyilvántartásba vétele során alkalmazott diszkriminatív gyakorlatot, valamint a menedékkérők és fogva tartottak vallásgyakorlásának korlátozott védelmét. További aggodalomra ad okot az egyházi tulajdon visszaadásának késedelme. Végül a Bizottság felhívja a figyelmet a vallási toleranciával és a vallási vagy más meggyőződésen alapuló megkülönböztetés tilalmával kapcsolatos oktatási programok hiányosságaira.

A részes államnak biztosítania kell, hogy az egyezségokmánnyal ellentétes bánásmód alkalmazására ne kerüljön sor a vallási közösségekkel szemben; a részes államnak fokozott védelemben kell részesítenie a menedékkérők és a fogva tartottak vallásgyakorláshoz fűződő jogát; az egyházi tulajdont a hátrányos megkülönböztetés tilalmát tiszteletben tartva kell visszajuttatnia; továbbá olyan oktatási programok kidolgozását kell vállalnia, amelyek a tolerancia és a vallási vagy más meggyőződésen alapuló megkülönböztetés tilalmát hangsúlyozzák (18. és 26. cikk).

15. A Bizottság fájjalja, hogy nem kapott információt a részes államtól az egyezségokmány 19. cikke alapján vállalt kötelezettségeknek a gyakorlatban való érvényre juttatásáról.

A részes állam erről a kérdéstről nyújtson megfelelő tájékoztatást a következő időszaki jelentésben.

16. A Bizottság felhívja a magyar kormányt arra, hogy széles körben tegye ismertté a negyedik időszaki jelentés és a Bizottság észrevételeinek szövegét.

17. A Bizottság eljárási szabályzata 7. szabályának 5. bekezdése értelmében a részes állam egy éven belül – a Bizottság észrevételeire és ajánlásaira is tekintettel – szolgáltatson adatokat a romák helyzetének javítása (7. bekezdés) és a rendőrségi objektumban végrehajtható előzetes letartóztatás (8. bekezdés) megszüntetése érdekében tett lépéseiről. A Bizottság kéri, hogy az egyéb ajánlásaival kapcsolatos intézkedésekről a következő – 2007. április elsejei határidővel benyújtandó –, ötödik időszaki jelentés nyújtson tájékoztatást.